

MỘT SỐ HƯỚNG PHÁT TRIỂN TƯ LIỆU KHOA HỌC THỐNG KÊ Ở VIỆN KHTK TRONG GIAI ĐOẠN HIỆN NAY

(Giới thiệu kết quả nghiên cứu đề tài)

Hoàng Minh Thiện
Viện khoa học thống kê

Trong thời gian gần đây đòi hỏi về phát triển công tác tư liệu phục vụ nghiên cứu cũng như thông tin khoa học thống kê đã trở nên cấp thiết, biểu hiện của nhu cầu này là ở chỗ nhiều đề tài đăng ký nghiên cứu đã trùng lặp với các đề tài đã nghiên cứu trước đây, các hướng nghiên cứu ứng dụng mới và chuyên sâu còn ít, đặc biệt ít có đề tài đáp ứng đòi hỏi đổi mới công tác nghiệp vụ của ngành và địa phương cũng như hoà nhập với xu hướng phát triển khoa học thống kê trên thế giới.

Đáp ứng trước thách thức này Viện KHTK có một đề tài cấp cơ sở (thực hiện trong năm 2001) nghiên cứu các tiền đề cơ bản về công tác tư liệu khoa học thống kê để sau này ứng dụng các kỹ thuật tin học hiện đại phục vụ các nhu cầu thông tin khoa học thống kê đang tăng lên cũng như góp phần tạo ra những hướng nghiên cứu đột phá mới cho ngành.

Mục tiêu của đề tài nhằm xác định các tiền đề căn bản để sau này có thể đưa

ứng dụng tin học vào công tác tư liệu khoa học thống kê; với việc ứng dụng các kỹ thuật tin học hy vọng rằng sẽ tạo ra một sự chuyển biến mới cho công tác tư liệu khoa học thống kê. Nhằm khắc phục những yếu kém cơ bản của hệ thống tư liệu khoa học thống kê hiện tại về các mặt:

- Công tác tư liệu khoa học thống kê trong hơn 25 năm qua đã không được chú ý phát triển và tổ chức thực hiện không có hệ thống;

- Kinh phí cũng như nhân sự dành cho công tác rất nhỏ bé nên khó triển khai mở rộng;

- Chậm ứng dụng những tiến bộ của kỹ thuật tin học;

- Không có một định hướng phát triển rõ ràng và lâu dài;

- Chưa xây dựng được đội ngũ công tác viên cũng như người dùng tin ổn định và rộng rãi trong ngành khoa học thống kê;

- Thiếu cơ sở vật chất và kỹ thuật (mặt bằng và thiết bị) cũng như cán bộ có trình độ cao về khoa học thông tin (hầu hết cán bộ thông tin là không được đào tạo về thông tin);

- ....

Qua gần một năm triển khai, các cán bộ nghiên cứu của Trung tâm Thông tin Khoa học Thống kê đã hệ thống hoá các mặt công tác tư liệu hiện nay nhằm hướng vào việc xây dựng các cơ sở dữ liệu chính:

- Tư liệu trong quá trình xuất bản tờ thông tin khoa học thống kê;

- Công tác tư liệu khoa học thống kê trong hoạt động của thư viện;

- Tư liệu khoa học trong quá trình thực hiện các đề tài nghiên cứu khoa học;

- Công tác tư liệu chung trong mạng lưới thông tin khoa học quốc gia;

- ...

Từ những hướng chung như vậy đề tài đã kiến nghị trước mắt sâu tầm và xây dựng một số cơ sở dữ liệu chính như sau:

1. *Cơ sở dữ liệu các tổ chức tham gia nghiên cứu khoa học thống kê ở Việt Nam.*

Đây là cơ sở dữ liệu các tổ chức có nghiên cứu thống kê xây dựng lên nhằm nắm chắc và huy động tốt tiềm năng các tổ chức khoa học thống kê trong và ngoài ngành.

2. *Cơ sở dữ liệu các nhà nghiên cứu khoa học thống kê ở Việt Nam.*

Đây là cơ sở dữ liệu nhân sự xây dựng lên nhằm nắm được và phát huy tiềm năng trí thức của các nhà khoa học thống kê.

3. *Cơ sở dữ liệu về các công trình nghiên cứu khoa học thống kê ở Việt Nam 5-10 năm gần đây.*

Đây là kho tư liệu khoa học các đề tài đã nghiên cứu nhằm giúp cho nhà khoa học, cán bộ quản lý,... tiện tra cứu và khai thác ứng dụng những kết quả nghiên cứu cũng như tránh trùng lặp . . .

4. *Cơ sở dữ liệu các công tác viên của tờ "Thông tin khoa học thống kê".*

Đây là cơ sở dữ liệu nhân sự nhằm giúp Trung tâm Thông tin Khoa học Thống kê trong tác nghiệp, đặc biệt trong quá trình xuất bản tờ Thông tin Khoa học Thống kê (Cơ sở dữ liệu này đã được xây dựng thử nghiệm và phát huy tác dụng tốt).

5. *Cơ sở dữ liệu KHTK quản lý sách và tài liệu khoa học thống kê tại thư viện.*

Đây là cơ sở dữ liệu đã được xây dựng và cập nhật thường xuyên trong nhiều năm và sẽ tiếp tục duy trì cũng như phát triển ứng dụng mở rộng.

6. Cơ sở dữ liệu người dùng tin của Trung tâm Thông tin Khoa học Thống kê.

Đây là cơ sở dữ liệu nhân sự nhằm nắm chắc và phát triển đội ngũ người dùng thông tin tư liệu của Viện KHTK.

7. Cơ sở dữ liệu: Các văn bản pháp lý của ngành thống kê và có liên quan.

Đây là một cơ sở dữ liệu dạng văn bản nguyên bản và có dung lượng lớn; đặc điểm cơ bản nhất của văn bản là tính chất pháp lý và vì thế nó đòi hỏi độ chính xác cao.

8. Kho lưu trữ các chế độ báo cáo và phương án các cuộc điều tra từ trước tới nay của ngành.

Chúng tôi chỉ có thể nói là kho tư liệu vì chưa thật sự tìm ra các đặc tính để xây dựng chúng như một cơ sở dữ liệu dạng chặt chẽ.

9. Kho dữ liệu: Tờ thông tin khoa học thống kê.

Có hai khả năng chuyển tờ thông tin khoa học thống kê thành tư liệu điện tử đó là: Đưa tờ thông tin thành tờ báo điện tử hoặc đưa vào trang WEB của viện như một nhánh thông tin quan trọng.

10. Kho dữ liệu về hội nghị và hội thảo của viện KHTK.

Hàng năm Viện Khoa học Thống kê tổ chức hàng chục cuộc hội thảo, hội nghị khoa học về thống kê, song kết quả của các hội nghị hội thảo thường chỉ là tới được những người tham dự. Các kết luận và các báo cáo của hội nghị và hội thảo không được lưu trữ và phổ biến như một

dạng tư liệu khoa học riêng biệt. Vì thế đó là một lãng phí.

11. Cơ sở dữ liệu: Cán bộ của Viện khoa học thống kê qua các thời kỳ.

Đây là một vấn đề rất cần thiết vì cán bộ của viện là lực lượng trực tiếp đã và đang tham gia vào các quá trình nghiên cứu, quản lý và thông tin khoa học thống kê. Việc xây dựng cơ sở dữ liệu này góp phần nắm chắc và phát huy sức mạnh của tập thể cán bộ cũng như hiểu rõ quá trình đóng góp và phát triển của Viện qua các thời kỳ; thêm nữa các dữ liệu chi tiết cũng sẽ góp phần vạch ra các kế hoạch đào tạo cán bộ cũng như sử dụng.

Những cơ sở dữ liệu trên được đặt ra phần nào nói lên định hướng phát triển trước mắt công tác tư liệu khoa học thống kê; tuy nhiên để ý đồ trở thành thực tiễn chúng tôi kiến nghị:

- Chuẩn bị đầy đủ và đồng bộ các cơ sở về nghiệp vụ, vật chất và trình độ cán bộ cho quá trình ứng dụng tin học sắp tới.

- Xây dựng các cơ sở cho việc tham gia vào quá trình thông tin khoa học quốc gia và thế giới bằng kỹ thuật mạng.

- Xác định các kế hoạch về kinh phí, nhân sự và kỹ thuật dài hơi cho các công tác trên.